

Nói

Người xưa có câu: *“Nhất khuyến phê hình, bách khuyến phê thanh”* (một con chó sủa hình, trăm con chó sủa tiếng) ý nói một con chó sủa là do nó thấy rõ cái gì đó nên mới sủa; nhưng nhiều con chó sủa là do chúng nghe tiếng sủa của nhau mà sủa theo, dù chẳng biết ắt giáp gì.

Câu nói đó diễn tả xác thực tính cách của loài chó khi chúng sủa, nhưng vì nó gợi nên suy nghĩ loài người cũng có tính cách như vậy khi truyền thông tức nói bằng miệng hay bằng chữ viết, nên dân gian gọi tắt *“phê hình phê thanh”* để chỉ việc nói dóc, nói mò, nói theo đuôi người ta mà không chịu hỏi han, suy xét thực hư.

Có mấy loại nói “phê hình phê thanh”? – Có ba loại. Nói vì mắc bệnh “phê hình phê thanh”; nói với ý tốt, nói với ý xấu.

Ai là người thường mắc bệnh nói “phê hình phê thanh”? – Thưa:

Đễ mắc phải nhất là báo giới (báo, đài) do luôn háu đói thông tin để bán, nên dễ va vấp việc nói “phê hình phê thanh”.

Thứ đến giới nắm phương tiện truyền thông qua các loại diễn đàn, giảng đài, bục giảng, sân khấu, phim ảnh, website, blog...

Cuối cùng là người bình thường có tính kháo chuyện trong bữa ăn, khi tiệc tùng, khi cà phê tán gẫu... công thức khởi đầu là *“nghe nói...”*, *“nghe đồn...”*, *“hình như...”*, *“người ta bảo...”*...

Khi nào người ta dễ nhiễm bệnh nói “phê hình phê thanh” nhất? - Khi khen hay chê, cổ vũ hay đập đổ, ủng hộ hay chống đối, giải thích hay phản bác, quảng cáo hay triệt hạ ai hoặc điều gì đó...

Nguyên nhân nào làm người ta mắc phải nói “phê hình phê thanh”? – Do làm người ai cũng nhẹ dạ nhiều hay ít cho dù là bậc thánh nhân hay quân tử.

Tác hại thế nào đến đời sống đức tin? – Nhiều hay ít, nhưng luôn tác hại đức bác ái; từ bác ái mà nguy hại đến đức tin.

Ngạn ngữ Latin có câu: *“Si decem habeas linguas, mutum esse addecet* nghĩa là ngay cả khi anh có đến mười cái lưỡi, anh cũng phải giữ gìn tất cả chúng.

Không điều gì mà Chúa không tiên liệu dạy dỗ con cái loài người; trong trường hợp này Người dạy: *“Hễ có thì nói có, không thì nói không. Thêm thắt điều chi là do ma quỷ”* (Mt 5,37). *“Đến ngày phán xét, người ta phải trả lời về mọi lời vô ích mình đã nói. Do lời nói anh được tha bổng, cũng do lời nói anh bị kết án”*.(Mt 12,36).